

Iosif D. Agapitou

Sfânta Iuliana
mireasa lui Hristos

Traducere din limba greacă
Tatiana Petrache

editura
Σοφία

București

Mireasa Golfului Astacus

„La capătul dinspre Răsărit al Golfului Astacus se înalță măreață, precum o mireasă sau o zână a apelor, Nicomidia. Înaintea ei se întinde ca o trenă de atlas, marea golfului alungit, o rochie de mireasă lungă-lungă și minunată, înconjurată de orașe și sate – domnișoarele de onoare ale «miresei» –, pe care în timpul zilei o luminează soarele cel mare și multmilostiv, iar în timpul nopții îi dă o strălucire argintie fiica soarelui, luna, și o împodobesc florile a fel și fel de copaci, înmiresmând-o cu parfumurile lor. Iar Nicomidia inspiră delicat miresmele din aer, contemplând măreția naturii.”

Până la Cetatea¹ cea mare ajunge privirea ei, pe care ar fi invidiat-o dacă ar fi știut că avea să devină cândva Cetatea împărătească.

– Nu mă invidia, dragă Nicomidia!, i-ar fi spus aceea, dacă ar fi avut minte și limbă proro-

¹Constantinopol. (*n. trad.*)

cească. Va veni vremea când și tu vei fi mare și strălucită. Nu mă invidia, pentru că se vor sfinți pământurile tale cu sângiurile sfinților mucenici și se va istorisi și despre tine veacuri de-a rândul, așa cum mi se prevestește și mie!

Dar Cetatea imperială nu era prorociță, ci stătea mută și se lăsa alintată de zefirii Euxinului pe un obraz, iar de brizele Propondidei pe celălalt, mângâiată fiind pe picioare de spumele Cornului Alb, ziua și noaptea, zile și luni și ani și veacuri la rând.

– Nu te invidiez, Cetate! Pe mine m-a zidit un împărat slăvit, Zipitos al Bitiniei. M-a împodobit cu minunate podoabe, case, apeducte, statui și drumuri pavate fiul lui, cel ce și-a ridicat în centru statuie de fildeș, mare, preafrumoasă, și m-a numit cu numele lui împărătesc. „Nicomidia, orașul meu iubit!”, a strigat el în anul 264 înainte de Hristos.

Și nu doar atât. În anul 75, după aproape 200 de ani, au venit romanii și au construit multe alte edificii și grădini mari și frumoase, ca împărații să petreacă aici zile desfătate. Cezar, Adrian, Eliogabal, Dioclețian în ultimii ani, care a întemeiat o bază navală, ateliere de armament, monetărie, depozit de arme, ca să facă o a doua metropolă. În 285 d.Hr. funcția de Cezar a preluat-o Maximian, vlăstar al Sirmium-ului Panoniei, de neam sărac și smerit, care însă a devenit militar destoinic. În 286 Dioclețian l-a ridicat la rangul de au-

gust co-împărat, și trăiește și împărățește pe pământurile mele.

– Însă, dragă Nicomidia, este un închinător fanatic al idolilor augustul tău Maximian. Vezi cum se duce și aduce jertfe la statuile lui Apollo și Artemis. Și toate ar fi de înțeles, să zicem! O greșită satisfacere a dorului său existențial și nobil de a-L căuta pe Creatorul și Proniatorul și Țiitorul întregii lumi. Însă, după tămâieri și libații, își schimbă dispoziția evlavioasă într-una sălbatică, de leu sau tigru, față de oile lui Hristos. Și biciuiește, și trage pe roată, și fără milă sfâșie trupurile unor oameni fără de răutate, bărbați și femei, tineri și chiar și copii. Și chinuiește cu orice mijloc născocit de mintea sa de fiară. Și se bucură și râde de chinuirea lor. Lucruri, adică, pe care nu le fac nici animalele sălbatice. Și la moartea acestor sărmani se veselește și se duce iarăși la zeii de marmură și le aduce jertfe și tămâieri și libații. Cum le îmbină pe toate acestea augustul tău, Nicomidia? Sau nu ar trebui să le îmbine? Dimpotrivă! El crede că aduce mulțumire zeilor. Dar ce păcat, așa frumoși înfățișați de statuile lor, zeii, să aibă o inimă atât de neîndurătoare... Însă ce mă mir? Niște zei de marmură, reci, nu pot avea decât o inimă de marmură și rece.

Ți-o spun din nou, vei vedea și te vei bucura și de marii sfinți ai adevăratului Dumnezeu. Se vor umple de măreție și har ochii tăi, dato-

rită Sfântului Gheorghe, eliberatorul celor robiți și apărătorul săracilor, tămăduitorul bolnavilor, marele mucenic, care va uda pământurile tale cu sângele lui purpuriu, curat și sfânt. Și, datorită lui, oamenii vor afla de numele tău în vecii vecilor. Dar și doctorul Panteleimon îi va vindeca în chip minunat pe oamenii tăi. Te va cinsti și îți va sfinți pământul cu cinstitul său sânge. Și alții... Și alții... Te invidiez eu acum, Nicomidia, datorită celor ce văd în viitor!

Pentru împăratul Dioclețian nu te invidiez însă. Va păși și acest monstru pe drumurile tale. Se va așeza în palatul tău. Sângerosul ighe-mon va declara prigoană nemiloasă împotriva creștinilor și va chinui și va omorî mulțime mare dintre mieii Dumnezeului dragostei. Mare pată de sânge în istoria omenirii!

Pentru împărații tăi nu te invidiez. Te compătimesc, sărmană Nicomidia! Păcat de bunătățile și frumusețile tale... De palatele și grădinile tale. De brizele și zefirurile tale. De atlazul rochiei tale de mireasă. Toate acestea le vor păta, le vor întina aceste două fiare cu chip omenesc, Dioclețian și Maximian. Păcat!... Păcat, Nicomidia...

Domnea deci, așa cum istorisea Cetatea, în acei ani împăratul Maximian, în palatul său din Nicomidia. Din 286 până în 305. Aproape douăzeci de ani – mulți, foarte mulți pentru un idolatru fanatic. Foarte mulți, plini de cruzime, torturi și morți.

Priviți-l cât de înfumurat stă pe calul său negru. Zici că-i moartea călare pe cal, înconjurată de slugile ei executante, ofițeri și soldați. Frica și groaza ucenicilor Dragostei, neînarmați și smeriți, dar credincioși. Până la ei ajunsese predica celui dintâi după Cel Unul, despre originea demnă a fiecărui om, despre căderea în păcat, despre venirea Mântuitorului și Izbăvitorului. Despre bucuria și pacea și dragostea pe care le-a adus pe lume, despre viața fericită pe pământ în prezent și cea veșnică în cer.

Augustul nu voia să audă nimic din toate acestea. Le respingea ca pe niște idei ce incită la revoltă. Nu se încredea decât în puterea armelor sale, a numeroaselor arme, pe care le avea depozitate în Nicomidia, numai în această putere. Și pe aceasta o folosea Maximian ca să-i lovească pe răzvrățiți. Maximian – moartea pe calul său negru.

Însă această putere aducătoare de moarte avea să o facă de rușine și să o batjocorească, alături de alții, și un crin delicat, preafrumos și înmiresmat. Da. O ființă gingașă și frumoasă. Un suflet de trei ori binecuvântat, care s-a născut la Nicomidia în vremea lui Maximian.

Puterea cea... neputincioasă

Era în revărsatul zorilor când la palatul de pe malul mării, cu peristilul și grădinile și cu statuile zeilor, s-a auzit plină de bucurie, parcă întonând o cântare, o voce de bărbat:

– Fetiță! O, zei! Mii și mii de mulțumiri și de slave vi se cuvin! Artemidor, pregătește jertfă pentru Apollo și Artemisa! Privește-o! Este o mică zeiță preafrumoasă! Atâta frumusețe și atâta grație văd pentru prima dată la un prunc. Mi-ați dăruit mai mult decât îmi doream și îmi închipuiam, preaînălți olimpieni. Tămâieri, Artemidor, și mosc pe altar! Și voi, grăbiți-vă și vestiți în oraș și invitați-i la ospăț pe prietenii mei, a spus celor cinci slave. Iar voi, celelalte, cu flori de mai și miresme umpleți casa și pregătiți ospăț plin de veselie. Zeii mi-au arătat în zori de zi această preamare bunăvoință. Grăbește, soare, să îmbăiezi cu razele tale aurii palatul meu și trimite-le pe cele mai strălucite în cămara unde s-a născut

fetița mea, dragostea mea, adorata mea, minunea mea, inimioara mea! Prima oară văd un pruncuț atât de frumos, atât de plin de grație! Artemis și Afrodita și Atena laolaltă! Și dintre grații, chipul ei le are pe toate. Ce? Tot aici sunteți?

– E prea devreme, stăpâne...

– Cu atât mai bine! Să se trezească cu această veste de bucurie eparhul, ofițerii, preoții zeilor, curtenii. Chiar și împăratul! De ce nu? O nouă adoratoare a zeilor s-a născut în Nicomidia! Adoratoare și zeiță deopotrivă! Grăbiți-vă!

Cu primele raze de soare îi trezeau pe cei mai de vază oameni din Nicomidia glasuri de bucurie, sclavele nobilului Iulian.

– O veste de mare bucurie vă trezește! Prin bunăvoința zeilor, stăpânul nostru Iulian a dobândit o preafrumoasă fiică. Vă așteaptă la palatul său să-l felicitați, să vă bucurați la ospățul festiv. O veste de mare bucurie vă trezește! Nicomidia a mai dobândit astăzi o grație – mergeau din casă în casă și vesteau cu glas melodios.

Odată cu ele și-a început treaba și soarele. Și-a trimis razele roșiatice și dulci și a îmbăiat palatul. S-au trezit păsările din grădinile palatului de pe malul mării și au apucat să povestească cu un ciripit nemaiauzit. S-a umplut locul de armonii. Razele de soare au trezit și toate florile care și-au revărsat miresmele în aerul lin, și le-a dus în toată casa, și la nările fericitei mame, și la năsul bebelușului, al încântătoarei fiice.

Iulian era în extaz și uimire. S-a dus singur și a deschis larg porțile de la intrarea palatului și le-a spus câinilor săi:

– Să fiți cuminți când vor veni invitații! Numai hămăit de bucurie să aud de la voi!

Și iarăși s-a întors către sclave.

– Mâinile voastre să umple glastrele grabnic cu flori! Scoateți din cămări și primeniți casa cu cele mai frumoase podoabe!

S-a dus la bucătărie.

– Cele mai bune bucate pentru musafirii mei! Să fie pe masă vasele împodobite cu aur, cupele de argint, furculițele și cuțitele aurite. Umpleți vasele cu vin bun! Azi e cea mai mare bucurie a vieții mele! Și, da, cununi de flori puneți-vă toate pe cap! Și mie să-mi aduceți cunună de trandafiri. Și aduceți-mi un coș cu petale de trandafir să presar pe patul și podeaua camerei unde este fetița mea. Și alte coșuri cu petale să împrăștii pe coridoare, în salon, în sala de mese, în peristil, pe scări și până la porțile exterioare să ajung așternând flori. Și afară să ies până la malul mării, și acolo să arunc flori, și în apele mării petale de flori, să le ia valul și să le ducă, veste de bucurie în orașele și satele Mării Marmara, și până în Cetate, la Cornul Alb. Și de acolo să iasă la Marea Neagră și, trecând și spunând tuturor orașelor grecești de coastă vestea de mare bucurie, până în Sciția să ajungă. Iar altele să plutească până la Mediterana,

să se ducă la Roma, să spună vestea cea mare: „În orașul-mireasă al Marmarei s-a născut fiică deopotrivă cu zeițele!” Și până la coloanele lui Hercule să ajungă trâmbițările Romei: „În orașul-mireasă al Marmarei s-a născut fiică deopotrivă cu zeițele!” Și, da, zefiri și brize, luați petalele și duceți-le în Olimp, la tronul lui Zeus, cu vestea cea binemirositoare!, a spus Iulian și a aruncat petale în sus. Și alte coșuri aduceți-mi acum, să străbat Nicomidia în lung și-n lat, să arunc cu flori pe drumurile ei, în templele ei, peste statuile zeilor ei.

Și a luat cu el slujnicele aducând coșuri cu petale și a ieșit pe drumuri și lua și împrăștia flori zâmbind fericit.

– Fiică asemenea zeițelor s-a născut azi în Nicomidia, spunea el. Bucurați-vă!

Și arunca cu mișcări generoase petalele de trandafiri.

Mai târziu au început să vină și oaspeții. El îi întâmpină în peristil, radiind de bucurie.

– O fiică deopotrivă cu grațiile, o zeiță mi-au trimis cei preaînălți!, spunea.

– Fericite Iulian, împărtășim bucuria ta!, i-a spus cel dintâi.

– Zeilor li se cuvine slava!, a spus cel de-al doilea.

– Te vei bucura de o semizeită adoratoare a zeilor. Fii recunoscător, Iuliane!, a întărit altul.

– Fericit cel ce-i va fi soț! Cel puțin eparh să fie! O asemenea frumusețe!

– Și preot al Artemisei, Iuliane!, i-a urat altul.

– O, vă mulțumesc! Toate acestea laolaltă i se cuvin. N-am mai văzut un prunc atât de frumos. Zici că l-au plăsmuit marii zei și l-au adus și l-au așezat ei înșiși, cu luare-aminte, în pătuțul său! Slăviți să fie! Le sunt îndatorat. Trebuie să le slujesc cu credincioșie. Să mă lupt împotriva dușmanilor lor, oricare ar fi și indiferent ce poziție ar avea, și indiferent ce relație și rudenie ar avea, chiar și cu mine. Chiar și soția mea de-ar fi (o văd cam fără tragere de inimă față de zei), dar voi suplini eu lipsa ei de râvnă. Crud, neîndurător, chiar călău cu acești necredincioși voi fi. Pe câtă cinste îmi fac zeii, pe atât mai mare îndatorire simt și mă voi arăta recunoscător înaintea lor. Intrați în sala de mese! Vițelul este mult. Vinul curge. Să facem urări! Mare-i bucuria zilei de azi!

Masa s-a umplut de oaspeți de vază. În spațele lor stăteau slujnicele ca să aducă ce li se cerea.

– În sănătatea și fericirea ta, a fiicei și a soției tale, Iuliane!, i-a urat primul, ridicând paharul.

– Mulțumesc. Și spre bucuria și mândria întregii Nicomidii! Dar ce zic? A întregii Rome! Îngăduiți-mi să lipsesc două clipe, a spus și a ieșit debordând de bucurie.

Iată-l acum venind mândru, cu pas domol, oficial, ținând în brațe, în scutece aurii de mătase, comoara sa. S-a apropiat.

– Centrul întregului cosmos!, a proclamat. Fi-ica mea cea preafrumoasă și nespuse de iubită! Cea de-a patra grație, semizeită! Viitoarea soție a unui eparh, cel puțin! Preoteasa lui Apollo și a Artemisei! Veniți s-o vedeți!, a spus și a plimbat-o în jurul mesei.

– O, frumusețe nemaivăzută!

– Cu adevărat grație!

– Semizeită!

– Preoteasă!, au spus cu admirație și linguşindu-l pe tată.

– Să te bucuri de ea, vrednică-i de admirație, Iuliane! Ești foarte tânăr și foarte tânăr vei rămâne până când va face 15 ani. „Artemis, preschimbată în tânără copilă străbate la pas Nicomidia!”, vor spune cu toții. Veniți să ne închinăm ei!, a spus pe un ton oficial preotul idolilor și au dat din cap, încuviințând, toți ceilalți.

– O, mă mișcați foarte adânc și faceți să simt și mai mare îndatorirea mea față de zei! Le voi sluji cu toată puterea. V-ați minunat de o comoară pe care au așezat-o în brațele mele. Neprețuită, scumpă! Mai prețioasă decât soarele și luna și stelele! O, zei preainalți! O putere atotputernică de frumusețe și gingășie mi-ați dăruit prin această făptură, firavă deocamdată, a răspuns și el într-un stil oficial. Putere atotputernică, în ciuda faptului că este încă atât de plăpândă...